

Nr 36.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar beträffande villkoren för erhållande av egnahemslån från statens vattenfallsverk; given Stockholms slott den 24 januari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet Rosander, anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I skrivelse den 19 november 1940 har vattenfallsstyrelsen hemställt, att gällande villkor för erhållande av egnahemslån från statens vattenfallsverk måtte ändras beträffande beräkningen av lånebeloppens storlek och med avseende å de personer, som kunna ifrågakomma till erhållande av lån.

Innan jag närmare ingår på styrelsens framställning, torde jag få erinra om följande:

Med stöd av riksdagens beslut år 1907 och senare har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk och sedermera vattenfallsstyrelsen att utlämna lån för uppförande av egnahem å vissa under respektive styrelser överinseende ställda fastigheter. I enlighet med av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder (proposition nr 59, riksdagens skrivelse nr 94) har Kungl. Maj:t därefter genom brev den 30 maj 1919 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att utlämna byggnadslån åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtas tomter inom sådana för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, för vilka planer för bebyggande av Kungl. Maj:t fastställts eller komma att fastställas. Dylik fastställelse har hittills meddelats i fråga om vissa områden inom Trollhättans stad samt Porjus. Lånen utlämnas från den fond, som bildar fastighetsförvaltningens rörelsekapital. Av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder ävensom de av Kungl. Maj:t i nyssnämnda brev meddelade närmare bestämmelserna äro alltjämt i huvudsak gällande.

Beträffande lånebeloppens storlek må erinras, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1907 lån finge bestämmas till högst tre fjärdedelar av det beräknade värdet av de blivande byggnaderna å den med äganderätt eller tomträtt upplåtna tomten. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 november 1912 gjordes den begränsningen, att byggnadsvärde utöver 15,000 kronor icke finge tagas i beräkning vid bestämmande av byggnadslåns belopp. I byggnadskostnaden skulle inräknas kostnaden för den för byggnadens uppförande erforderliga planeringen samt, om så begärdes, även kostnaden för ledningar inom tomtgränsen för vatten, avlopp och belysning samt för nödigt stängsel. Genom beslut den 30 maj 1919 medgav Kungl. Maj:t, att beträffande byggnader, vilka påbörjats eller komme att påbörjas under åren 1919—1921, det byggnadsvärde, som finge läggas till grund för beräkningen av lånebeloppets storlek, finge ökas till 20,000 kronor. Någon ändring i bestämmelserna i nu ifrågasvarande hänseende har därefter icke skett.

I fråga om bestämmelserna, till vilka personer byggnadslån må beviljas, har Kungl. Maj:t den 30 maj 1919 föreskrivit, att lån ej må tilldelas annan person än den som är svensk medborgare, minst 21 år gammal samt känd för sparsamhet, nykterhet och hedrande vandel. Därjämte skall iakttagas, att lån för bebyggande av tomter, som upplåtits med äganderätt, må, där fråga är om lån till andra än kroppsarbetare och med dem likställda, beviljas endast befattningshavare i statens tjänst. Endast vid upplåtelse med tomträtt må sålunda lån utlämnas oberoende av anställningsförhållandena. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 5 april 1929 äger emellertid vattenfallsstyrelsen, där särskilda förhållanden ej annat föranleda, försälja av styrelsen tidigare med tomträtt upplåtna områden.

I sin skrivelse den 19 november 1940 har *vattenfallsstyrelsen* till stöd för sin framställning i vad avser en ökning av belåningsvärdena anfört, att i Trollhättan från och med år 1907 och ända fram till år 1939 en mycket livlig byggnadsverksamhet varit rådande, särskilt vad beträffade egnahemsbyggnader. Stor brist rådde dock fortfarande på mindre bostadslägenheter,

ej minst på grund av under de senaste åren tillkomna nya industriföretag. Av allt att döma vore denna bostadsbrist icke av tillfällig natur. En stor del av bebyggelsen hade skett på av vattenfallsstyrelsen upplåtna tomter, därvid i regel även byggnadslån utlämnats av styrelsen. Sedan år 1907 hade sålunda 261 lån utlämnats till ett sammanlagt belopp av 1,379,100 kronor, varav 48 lån på tillhoppa 472,200 kronor belöpte på tiden från och med år 1930.

En jämförelse mellan byggnadskostnaderna för ett egnahemshus år 1913 och år 1939 gäve vid handen, fortsätter styrelsen, att såväl arbetslönerna som materialpriserna stigit med mera än 100 procent. Därtill komme en viss kostnadsökning på grund av högre standard. Ett arbetaregnahem för två familjer, innehållande i regel två lägenheter om vardera tre rum och kök, betingade sålunda numera en byggnadskostnad av 20,000 à 25,000 kronor, under det att kostnaden för en något större byggnad, som år 1912 beräknades till 15,000 kronor, stigit till 30,000 à 40,000 kronor. Till främjande av egnahemsbebyggelsen i Trollhättan funne vattenfallsstyrelsen det därför erforderligt, att maximigränsen för av styrelsen utlämnade byggnadslån höjdes, så att lån till 75 procent av ett byggnadsvärde av 30,000 kronor finge utlämnas.

Styrelsen meddelar härefter, att tomträttsinnehavarna i Trollhättan, vilkas antal uppgått till 73 stycken, med stöd av Kungl. Maj:ts medgivande den 5 april 1929, numera utom i ett fall friköpt sina tomter. Upplåtelse med tomträtt hade därefter icke vidare förekommit. Enär det sålunda icke längre gällde att främja denna upplåtelseform, syntes bestämmelsen om inskränkning i rätten att erhålla byggnadslån böra upphävas.

Under återopande av vad vattenfallsstyrelsen sålunda anfört hemställer styrelsen, att beträffande egnahemslånen värde å blivande byggnader upp till 30,000 kronor må få tagas i beräkning vid bestämmande av lånebeloppens storlek samt att nämnda lån vid upplåtelse av tomter såväl med äganderätt som med tomträtt må beviljas även andra personer än kroppsarbetare och med sådana arbetare likställda, oberoende av om dessa personer äro befattningshavare i statens tjänst.

Sedan lång tid tillbaka utlämnar vattenfallsstyrelsen byggnadslån för uppförande av egnahem å tomter, som upplåtits med äganderätt eller tomträtt å under styrelsens förvaltning stående fastigheter. Lånen lämnas till ett belopp av högst tre fjärdedelar av byggnadsvärdet, därvid byggnadsvärde över 15,000 kronor emellertid icke får tagas i beräkning vid lånebeloppets fastställande. Därjämte gäller, att lån för bebyggande av tomter, som upplåtits med äganderätt, endast få beviljas befattningshavare i statens tjänst, där lånesökanden icke är kroppsarbetare eller med sådan likställd. Motsvarande inskränkning gäller däremot icke beträffande lån i samband med tomträttsupplåtelse.

Departements-
chefen.

Enligt vad vattenfallsstyrelsen uppgivit råder brist å mindre bostadslägenheter i Trollhättan. Denna brist torde icke vara av tillfällig natur.

Det synes därför vara ett allmänt intresse, att åtgärder vidtagas i syfte att öka tillgången å dylika lägenheter. I syfte att stimulera byggnadsverksamheten torde på sätt styrelsen föreslagit vissa lättnader böra medgivas i fråga om de villkor, som gälla för erhållande av egnahemslån från statens vattenfallsverk. Med hänsyn till byggnadskostnadernas stegring torde sålunda den år 1912 tillkomna föreskriften, att vid bestämmandet av byggnadslånens storlek byggnadsvärde över 15,000 kronor icke må tagas i beräkning, böra ändras därhän, att nämnda belopp ökas till 30,000 kronor. Någon ändring av bestämmelsen, att lånebeloppet skall begränsas till tre fjärdedelar av det medgivna belåningsvärdet, har däremot icke ifrågasatts och torde ej heller böra ske.

Med hänsyn till vad vattenfallsstyrelsen anfört torde anledning ej föreligga att bibehålla den begränsning av lånerätten, som — i motsats till vad som gäller vid upplåtelse med tomträtt — är föreskriven vid bebyggande av med äganderätt upplåten tomt. Statsmakterna hava för övrigt redan år 1929, i samband med medgivande av friköp av tidigare med tomträtt upplåten mark från statens vattenfallsverks egnahemsområden, i princip frångått fordran på tomträttsupplåtelseernas bestämda företräde vid utnyttjande av nämnda egnahemsområden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

dels att beträffande egnahemslån, som av vattenfallsstyrelsen enligt givna bemyndiganden utlämnas åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtits eller upplåtas tomter inom för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheterna, värde å blivande byggnader till ett belopp av högst 30,000 kronor må tagas i beräkning vid bestämmande av lånebeloppets storlek;

dels ock att vid upplåtelse av tomt med äganderätt lån må å i övrigt gällande villkor beviljas person, oavsett huruvida denne är befattningshavare i statens tjänst.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.